

Försvarsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård (RP 86/2025 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Minnamaria Nurminen, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Piia Pekola, finansministeriet
- jurist Salla Paavilainen, social- och hälsovårdsministeriet
- beredskapsdirektör Pekka Tulokas, social- och hälsovårdsministeriet
- militäröverläkare, medicinalmajor Juha Kuosmanen, Huvudstaben.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- sakkunnigläkare Tuula Kock, Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) I propositionen föreslår regeringen att det till lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) fogas bestämmelser om välfärdsområdets skyldighet att ge Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet och Nordatlantiska fördragsorganisationen handräckning samt om en skyldighet att förbereda sig för undantagsförhållanden som avses i lagen och förbereda sig på att under sådana förhållanden ordna den hälso- och sjukvård som behövs för att stödja de väpnade styrkorna.

(2) Ett välfärdsområde är enligt det föreslagna 53 a § 1 mom. skyldigt att i störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden som beror på något annat än användning av militära maktmedel eller hot om användning av militära maktmedel ge Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet samt — på begäran av Försvarsmakten — Nordatlantiska för-

Utlåtande FsUU 10/2025 rd

dragsorganisationen, dess medlemsstaters väpnade styrkor och Finlands andra allierade behövlig handräckning vid ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster. Förslaget gäller alltså inte undantagsförhållanden som beror på användning av militära maktmedel eller hot om användning av militära maktmedel. I dessa fall leds och samordnas samarbetet mellan välfärdsområdena och Försvarsmakten genom sekretessbelagda förfaranden.

(3) Välfärdsområdet har rätt att få ersättning för sina direkta kostnader av den som begärt eller fått handräckning.

(4) Enligt det föreslagna 53 b § 1 mom. är välfärdsområdet skyldigt att på det sätt som närmare anges genom beslut av statsrådet förbereda sig för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagens 3 § 1 punkt (dvs. ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp) och 3 § 2 punkt (dvs. ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp, om befogenheter enligt beredskapslagen måste tas i bruk omedelbart för att avvärja verkningarna av hotet) och förbereda sig på att under sådana förhållanden ordna den hälso- och sjukvård som behövs för att stödja Försvarsmaktens och Natos och dess medlemsstaters väpnade styrkor.

(5) Välfärdsområdet är dessutom skyldigt att på det sätt som närmare anges i ett beslut av statsrådet delta i gemensam planering, utbildning och övning tillsammans med Försvarsmakten och Nato för skötseln av de uppgifter som hänförs till förberedelserna inför undantagsförhållanden och för säkerställandet av behövlig kompetens.

(6) Staten svarar för välfärdsområdenas kostnader för förberedelser inför undantagsförhållanden och ordnande av behövlig hälso- och sjukvård.

(7) Bakgrunden till propositionen är den grundläggande och långvariga försämringen av Finlands och Europas säkerhetspolitiska miljö efter att Ryssland inlett sitt anfällskrig mot Ukraina. I bakgrunden ligger dessutom de förmågekrav som ställs på Finland i och med Natomedlemskapet samt de erfarenheter man fått genom kriget i Ukraina när det gäller behovet av att skydda civilsamhället.

(8) Kriget i Ukraina har visat att social- och hälsovårdens förmåga att vårda och rehabilitera patienter har stor betydelse för ett lands försvarsförmåga. Därför är det också nödvändigt att se till att hälso- och sjukvården är hållbar och fungerar samt att läkemedelsförsörjningen är funktions-säker i krissituationer. För att kunna försvara landet krävs det ett nära samarbete mellan försvarsmakten, de civila myndigheterna och aktörerna inom hälso- och sjukvården.

(9) Utskottet menar att det är angeläget att se över ordnandet av social- och hälsovården i den förändrade säkerhetspolitiska miljön och med hänsyn till försvarets behov. Ledning, styrning och andra arrangemang inom social- och hälsovården bör utgöra en nationell helhet.

(10) Genom den föreslagna lagstiftningen säkerställs det också att funktionerna inom social- och hälsovården är förenliga med de förpliktelser som medlemskapet i Nato medför. Som medlem i Nato är Finland skyldigt att erbjuda alliansens styrkor som övar och verkar i Finland likvärdiga

Utlåtande FsUU 10/2025 rd

hälso- och sjukvårdstjänster som styrkorna i Finlands försvarsmakt. Detta så kallade värdlandsstöd ges såväl under normala förhållanden som under undantagsförhållanden.

(11) Statsrådets beslut om närmare fördelning av uppgifter och finansiering ska enligt 53 c § 2 mom. i lagförslaget beredas vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med välfärdsområdena och Försvarsmakten. Utskottet anser att försvarsministeriet också bör nämnas i bestämmelsen som en av social- och hälsovårdsministeriets samarbetspartner som deltar i beredningen av beslutet. Försvarsministeriets roll i beredningen av beslutet är viktig särskilt i frågor som hänför sig till samarbetet med internationella styrkor.

(12) Försvarsutskottet anser att det för tydlighetens skull vore befogat att komplettera lagen om försvarsmakten (551/2007) med en informativ bestämmelse som hänvisar till den nu föreslagna lagstiftningen. Där ska det stå att bestämmelser om välfärdsområdets skyldighet att ge handräckning till Försvarsmakten och andra som avses i den nu föreslagna regleringen finns i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

(13) När lagstiftningen verkställs bör man enligt utskottet fästa särskild uppmärksamhet vid resurserna till välfärdsområdena. Dessa ska ha tillräcklig personal med behörig utbildning för att sköta de uppgifter under undantagsförhållanden som föreskrivs för välfärdsområdena. Det är klart att ordnandet av på behörigt sätt decentraliserade funktioner och lokaler förutsätter planering och investeringar. Utskottet anser att det också är befogat att utreda om redan befintliga lokaler som under normala förhållanden inte används i välfärdsområdena är användbara. Utöver centralförvaltningens åtgärder kräver förberedelserna samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 10/2025 rd

Helsingfors 10.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Autto saml
medlem Otto Andersson sv
medlem Miko Bergbom saf
medlem Timo Furuholm vänst
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Tomi Immonen saf
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Jani Kokko sd
medlem Jarno Linnell saml
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Paula Werning sd
ersättare Janne Heikkinen saml
ersättare Tuomas Kettunen cent
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.